

Cirkus i by

Poul Fischer

Ved i Ræthinge-Posten 1985 at læse fru Ingeborg Bøndings artikel om livet i den gamle købmandsgård, Vestergade 11, på hjørnet af Vestergade og Søvej, kom jeg til at tænke på, at også jeg har minder fra denne gamle ejendom, minder som andre måske også kunne tænkes at have interesse i at læse lidt om.

Som 13-årig kom jeg til Ringe fra Odense, fordi mine forældre den gang købte frisør Boysens forretning i Algade 28 (den ejendom som nu rummer City-Pub). Privat kom vi til at bo i Tværgade 6, lige overfor Ringe Elektricitetsværk. Noget senere blev denne ejendom solgt til fragtmand Pedersen (Ringe-Oden-

se). Mine forældre måtte derfor prøve at finde et andet sted at bo og var så heldige at kunne overtage en lejlighed i den gamle købmandsgårds vestlige ende, Vestergade nr. 11.

Den dag vi flyttede ind, ventede der os en stor overraskelse, thi da vi gik på opdagelse, som børn jo altid skal på et nyt sted, så vi, at der ude i gården var anbragt 2 store beboelsesvogne med en lille firkantet og ret gammeldags beboelsesvogn imellem sig. Disse store vogne optog næsten halvdelen af gårdspladsen, medens der i staldene befandt sig to rækker prægtfulde, hvide heste med lange, smukke haler. Der var også Knab-

strupper og små sorte ponyer, der var forskellige hunde og — aber!

Alle disse dyr blev passet af et par flinke, midaldrende staldkarle, der overvågede dyrene døgnet rundt. Om natten sov de i deres meget inter-
minimistiske senge på midtergangen mellem hestene.

Den vogn, der stod nærmest stalden, var tralmindelig stor og flot og var forsynet med en overdækket altan. Her boede direktør Benneweiss senior med sin kone og voksne datter.

I den gammeldags, firkantede vogn boede en gammel døvstum tante, der i sine unge dage havde været artist.

I den sidste store, moderne vogn boede direktør Benneweiss junior sammen med sin kone og plejesønnen Eli, en stor knægt på 17-18 år.

Det siger sig selv, at vi børn følte det som et stort plus ved den nye lejlighed, at vi »boede i hus« med et cirkus en hel vinter, og vi tilbragte naturligvis al vor fritid blandt de flinke mennesker.

Vi kom meget i staldene til stor fortrydelse for vores mor, der ofte måtte vaske os og gøre flittigt brug af tættekammen — men vi kom aldrig ind i vognene! Eli Benneweiss trænede ofte ude i gården med sit cowboynummer, og han lærte mig både at kaste med lasso og at lave forskellige trick med reb.

Mine forældre inviterede en aften hele familien ind til et kaffeselskab, og vi børn var meget imponerede, for de kom alle i deres fineste skrud, ja den ældre Benneweiss havde endda sine ordner på!

Det var flotte mennesker, særlig de ældre, med mørk lød, sort skæg og hår samt store næser. De var stolte og værdige i deres fremtoning og meget venlige. Den gamle, døvstumme tante kom af og til hen til køkkenvinduet, hvis hun kunne gøre det, uden at hendes slægtninge så det — så vankede der jo gerne en godbid kage eller lignende, men hun gjorde os altid ved fagter og lyde begribeligt, at hun aldrig fik nogen penge af familien, hvorfor min mor ofte ryddede husholdningspungen for småmønt til hende — alene for at se hendes glæde, når hun med sit bytte i hånden stavrede op i sin ensomhed i sin gamle vogn.

Sidst på vinteren begyndte det vistnok at knibe lidt med økonomien, så man arrangerede indendørs cirkusforestillinger i forsamlingshuset i Gestelev og på kroen i Kværndrup.

Den ene af staldknægtene blev på cykel sendt ud for at klistre plakater op. Jeg var efterhånden, som en stor knægt, efter skoletid gledet ind i de forskellige gøremål med dyrene, så dagen før premieren i Gestelev blev jeg sammen med den anden stald-

knægt sendt til Gestelev for at hente en sæk hø.

Vi spændte to pragtfulde araberheste for en fladvogn. Så gik staldknægten ind til fru Benneweiss og hentede en håndfuld fribilletter, som han stak i lommen. Derefter hentede han en sæk af et noget mystisk udseende, og så kørte vi til Gestelev, hvor vi svingede ind i en gård på højre side af vejen. Jeg husker ikke nøjere, hvor det var, men da vi kom derind, sprang staldknægten muntert ned af vognen med sækken under armen og gik hen til gårdejeren, der stod i døren med sin lange pibe, og spurgte ham, om de kunne lave en byttehandel, således at han fik en sæk hø, og gårdejeren fik fribilletter til hele familien til forestillingen næste aften. Det var da helt i orden, og gårdejeren så helt forlegen ud, da man havde holdt mandtal, og både pigerne og karlen var regnet med og staldknægten generøst overrakte et helt bundt røde billetter.

Vi blev så vist over i laden, hvor vi selv kunne stoppe den sæk hø, vi havde købt.

Men der var nu noget mærkeligt ved den sæk, for jo mere hø vi stoppede i den, des større blev den — og da den endelig var helt fuld, var det lige ved, at vi ikke kunne få den op i vognen.

Gårdejeren kom ud for at kigge

efter, for han syntes, at det tog lidt rigeligt med tid at hente sådan en sækfuld hø. Men da han så den enorme sæk slog han en skraldende latter op og slog sig på lårene, hvorefter han hjalp os med at bakse den enorme sæk op på vognen, idet han dog hviskede til staldknægten, at det nummer skulle han snarest prøve igen — inde hos hans nabo!

Nå, vi kom hjem igen, og så blev jeg spurgt, om jeg ikke kunne give en håndsækning ved at optræde med et ridenummer ved forestillingen den næste dag.

Jeg var nu noget betænkelig, da jeg kun havde siddet på en hesteryg en enkelt gang under et ferieophold, og da var det en skikkelig gråskimlet belgier. Nu trak de en lille sort pony frem. Der var ingen tømme eller sadel, kun en gjord rundt om bugen og et par snævre håndtag i hver side.

Så gik vi om på pladsen bag møddingen, hvor Benneweiss jun. stillede sig op med den lange pisk. Jeg blev anbragt på ponyen og fik lidt at vide om, hvordan jeg skulle sidde — og så gik det rundt i ring, indtil de kunne se, at dyret og jeg var blevet fortrolige med hinanden.

Så skulle jeg lære at springe af og på — det var nu ikke så svært, når først man lærte at bevæge sig i takt med ponyen og lod være med at kisse ved håndtagene! Næste formiddag fortsatte træningen — jeg skul-

kede fra skolen den dag, for nu var jeg jo blevet »artist til hest«.

Om aftenen skulle premieren løbe af stabelen. Der var bredt en presentning ud over gulvet i forsamlingshuset, og her var så anbragt en lille manegé, godt fyldt op med savsmuld — bænke og stole blev stillet op i begge ender af salen. Udenfor anbragte man fladvognen til venstre for døren.

En halv time før forestillingen blev fru Benneweiss jun. anbragt ved et lille bord indenfor døren, forsynet med en stor pengekasse og billetter. Benneweiss senior samt de to staldkarle kravlede op på fladvognen med deres instrumenter, Benneweiss med en trækbasun, den ene karl med en kornet og den anden med stortromme og bækken. Pludselig bragede musikken ud over Gestelevej, og snart kom folk styrtende til, både dem med fribilletterne og de betalende, og snart var den lille sal fyldt op, og forestillingen kunne begynde: Velkomst ved direktøren, derefter blev de små ponyer fremført med megen elegance og viste de traditionelle manøvrer. De to »staldknægte« viste sig at være et par ustyrlig morsomme klovner og senere et par dygtige jonglører, skønt jeg efterhånden opdagede, at nogle af deres balancenumre var det rene fup, men det var jo ligemeget, bare folk blev imponerede!

Eli Benneweiss viste sit flotte cowboynummer i et kostume, som jeg ikke anede, han var i besiddelse af, medens fru Benneweiss jun. viste sig at være en meget elegant linedanser trods den omstændighed, at hun, uden fornærmelse, absolut kunne benævnes som en »stor pige«.

Så skulle jeg i manegen med mit nummer. Jeg var iført min nyeste hvide skjorte, mine nye spidsbukser og et par lånte sorte gummistøvler.

Da jeg gik frem mod manegen, hørte jeg et par piger sige: »Navra, det er nok direktørens søn!« Så jeg gjorde mig godt hjulbenet og stillede mig op midt i manegen sammen med direktøren og ventede på, at min pony skulle komme springende ind, når Benneweiss knaldede med pisken.

Så kom den lille sorte farende ind og begyndte på sin rundtur, medens jeg løb med for at finde fodslag med den. Så lød der et råb fra Benneweiss, jeg sprang — og tænk, jeg kom op uden at kikke — så gik det rundt og rundt, af og på uden at jeg faldt af, og så var nummeret slut — folk klappede — æren var reddet!

Sidste nummer var en slags dystløb. Nogle store drenge blandt publikum blev inviteret ind i manegen, blev forsynede med hver en spanskørørstok, omvundet med hø og overtrukket med sejdug. Så blev de anbragt på hver sin lille pony og skulle

så slå hinanden af hesten. Det var ret ufarligt, for der var ikke langt at falde, men ponyerne kendte nummeret, de kunne rigtig få det til at se farligt ud, de fór rundt i manegen, brasede ind i hinanden, så de stakels drenge var mere optagne af at holde sig fast i håndtagene end af at slå til hinanden — men folk morede sig, og det var jo det, det gik ud på!

Det blev en god forestilling; der blev penge til både købmand H.M. Hansen hjemme i Vestergade og mange andre leverandører.

I Kværndrup gentog vi forestillingen, men vi måtte her konstatere, at håndværkerne i Gestelev var mere omhyggelige med deres arbejde end håndværkerne i Kværndrup, for midt under fru Benneweiss' yndefulde linedans med parasol og det hele, så kom vinduet til gaden pludselig brasende ind i salen.

Man havde som sædvanlig fastgjort linen til vinduessprossen, og da fru var midt ude på linen, blev vægten alligevel for stor, vinduesrammen blev simpelthen revet ud af muren!

Men der blev ingen panik, fru dansede let og elegant ud af manegen, musikken truttede en munter galop, og klovnerne gjorde deres entré og en diskret oprydning kom ikke til at forstyrre forestillingen.

På den »hjemlige« front var vi derimod vidne til en enkelt drama-

tisk episode: Fru Benneweiss jun. havde et pragtfuldt, mørkt hår, og hun havde overtalt min far til at klippe den store fletning af og give hende en moderne »la garconne« frisure, som var på mode den gang.

Efter lukketid gik de sammen med min mor op i salonen, for fru skulle jo også permanentkrølles, og efter mange timer gjorde en helt ny fru Benneweiss sin entre i beboelsesvognen. Først var der musestille, så bragede uvejret løs, for fru havde glemt at få tilladelse til at skifte udseende — det var bare ud af vognen! De ældre blev tilkaldt. — Vi børn oppe i kvistværrelset fik ikke lukket et øje den nat — det gjorde min far heller ikke — han frygtede frygtelige repressalier for sin medvirken, og måske lik han heller ingen penge for sit arbejde! Men der tog han nu gruelig fejl, for fru Benneweiss var jo ikke nogen fru hvemsomhelst, hun havde nemlig et fast greb om hele foretagendet — gemytterne faldt omsider til ro, og få dage efter at cirkussæsonen var begyndt, modtog far en postanvisning med det skyldige beløb samt en tak for kreditten!

Så blev det forår. Det mærkedes både på mennesker og dyr i gården

En tidlig morgen trak man dyrene af stald, spændte hestene for de mange vogne og kørte ud af indkørslen.

Som den sidste kom den døvstum-

me tantes gamle vogn, trukket af en gammel, svajrygget hvid hest. Da de drejede ud på Søvej ramte vognen den ene portsøjle, et bundbræt på vognen blev revet løs, og det raslede ud med mønter i en hel strøm. Vi børn fik travlt med at samle op og bringe pengene op til tanten, der vildt gestikulerende stod med overkroppen ud af vognens bagvindue!

Der blev tomt i gården og stalden. Vi børn måtte se vore venner endnu engang, så den følgende søndag morgen tog vi vore cykler og trampede til Verringe, hvor vi vidste, de ville være den dag. Vi ankom op på formiddagen; det store telt var allerede ved at være rejst, og alle var travlt optaget, hver med sin opgave.

Vi blev inviteret til middag. Ved en lang bordplade på et par bukke blev der serveret stegt flæsk og stuede gulerødder. Men der gled nu alligevel en enkelt tåre ned i gulerødderne, for vi følte, at nu var vore venner i en anden verden, hvor der slet ikke var plads til os.

Vi trampede hjem til Ringe igen. Snart kom storken og lagde sine æg i reden på stalddaget, og efter nogen tid var der atter linedans at se, nu var det bare storkeungerne, der øvede sig. Musik var der også, hver gang storkefar kom hjem med en fed frø fra Ringe sø, så blev der knebret lydeligt med de røde næb.

Ak ja, det var den gang!